

Liberecký kraj
resort zemědělství a životního prostředí

SBORNÍK REFERÁTŮ

z

KONFERENCE

konané

dne 6.června 2009

v multimediálním sále Libereckého kraje v Liberci
s názvem

MYSLIVECKÁ KONFERENCE 2009

Ve spolupráci s Asociací profesionálních myslivců ČR a
Okresní agrární komorou pro Liberec a Jablonec n.N.

Obsah:

1. **Úvodem**
Ing. Karel Pop, Krajský úřad Libereckého kraje
2. **Veterinární situace v ČR a Libereckém kraji, další aktuální informace.**
MVDr. Josef Král, Krajská veterinární správa pro Liberecký kraj
3. **Vábění zvěře.**
Václav Svoboda – praktické ukázky vábění zvěře (bez referátu)
4. **Vábění zvěře.**
Jiří Hrdlička – praktické ukázky vábění zvěře – zaměřeno na srnčí zvěř
5. **Vnitrodruhová a mezidruhová komunikace mezi zvířaty.**
Ing. Miloš Ježek, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o.
6. **Myslivecké dotace**
Vlastimil Nesvadba, DiS.
7. **Informace o stavech zvěře v honitbách Libereckého kraje.**
Bc. Ing. Zuzana Wudyová, Krajský úřad Libereckého kraje
8. **Závěry a doporučení**
Ing. Zdeněk Besta, pracovní předsednictvo konference
9. **Závěrem**
Ing. Jaroslav Podzimek, člen rady kraje pro resort zemědělství a životního prostředí

Úvod

Ing. Karel Pop, Krajský úřad Libereckého kraje

Vážení přátelé myslivosti.

V rukou držíte sborník referátů z Myslivecké konference 2009. Pro Ty z Vás, kteří ji osobně navštívili, bude doufám připomínkou příjemně strávené červnové soboty a pro Vás ostatní příležitostí k zajímavému počtení a obohacení či alespoň osvěžení Vašich znalostí z myslivosti a příbuzných disciplín.

Připomenu, že zlatým hřebem konference byly ukázky vábení zvěře v podání pánů Václava Svobody a Jiřího Hrdličky. Dovolím si tvrdit, že podle reakcí a zájmu publika byla náplň konference zdařilá a poutavá a přednášející dokázali návštěvníky zaujmout. U letošní konference obzvláště vyniká, že přečtení si sborníku nemůže nahradit osobní účast, neboť projevy zvěře, které byly na konferenci předváděny, nelze odpovídajícím způsobem převést do psaného textu.

Jako každý rok, byly i tentokrát v návštěvnosti konference rezervy. Byli bychom rádi, kdyby příležitost zajímavého setkání s předními mysliveckými odborníky přímo v našem kraji využilo co nejvíce myslivců. Pořádání konference představuje značné množství vynaložené práce mých kolegů a nákladů Libereckého kraje. Věřím, že i pro rok 2010 se nám podaří zajistit podporu vedení resortu pro pořádání konference a vzbudíme Váš zájem.

Veterinární situace v ČR a Libereckém kraji, další aktuální informace. *MVDr. Josef Král, Krajská veterinární správa pro Liberecký kraj*

Vyšetřování na trichinelózu

Za myslivecký rok 2008 uloveno v Libereckém kraji celkem 4.660 divočáků.

Za kalendářní rok 2008 vyšetřeno celkem v Libereckém kraji 3.900 divočáků (včetně jezevců), tzn. vyšetřenost 83,7 %.

Podle veterinární legislativy musí být na trichinelózu vyšetřeno každé vnímavé zvíře (divočáci, jezevci ...).

Rozdíl v počtu ulovených a vyšetřených jde zčásti na vrub rozdílnosti mysliveckého roku a běžného roku a skutečnosti, že část vnímavé zvěře je vyšetřena v příhraničních okresech sousedících krajů. Ze strany krajské veterinární správy však budou krajskému úřadu poskytnuty čísla plomb vyšetřených kusů pro potřebu kontroly v zájmu dosažení maximální vyšetřenosti na trichinelózu.

Vyšetřování odlovené černé zvěře na mor prasat

Pro potřebu dokladace skutečnosti, že území České republiky je prosté velmi nebezpečné nákazy moru prasat, je nutné serologicky vyšetřit 10% odlovených divokých prasat. Tzn., že od 10% ulovených divočáků musí být předána zkumavka s krví. Umělohmotné zkumavky jsou k dispozici na veterinárních pracovištích, kde se odevzdávají vzorky na trichinely, kde si je lovci mohou vyžádat a převzít.

Všechna uhynulá divoká prasata se navíc vyšetřují i virologicky na mor prasat. Za dodané uhynulé divoké prase (nesmí jít o průkaznou autonehodu nebo úhyn následkem nedohledání postřeleného prasete) se vyplácí nálezná 1.000,- Kč. Převzetí uhynulých zabalených divočáků probíhá na okresních inspektorátech krajské veterinární správy, kde se vyplní i potřebná dokumentace.

Za myslivecký rok 2008 bylo uloveno 4.660 divočáků, ale za kalendářní rok 2008 bylo serologicky vyšetřeno pouze 317 ks na mor prasat, což činí 6,8% namísto požadovaných 10%. I zde platí možnost určitého rozdílu ulovených a vyšetřených mezi mysliveckým a kalendářním rokem, ale zde už je rozdíl větší. Tento stav je nutné napravit. Při posuzování nákazové situace v ČR by neplnění ukazatele vyšetření divočáků na mor prasat mohlo výrazně poškodit české zemědělce v důsledku omezení obchodování s prasaty i vepřovým masem. Při někdy napjatých vztazích mezi zemědělci a myslivci by to mohl být pro zemědělce velmi významný argument. Na žádankách k veterinárnímu vyšetření ulovené černé zvěře na trichinelózu je předání krve vyznačeno, aby lovci na tuto povinnost nezapomínali.

Kontrola orální vakcinace proti vzteklině lišek

Na podzim 2009 se bude vakcinovat leteckou cestou naposledy, neboť území ČR je od r. 2004 uznáno Mezinárodním úřadem pro nákazy zvířat prosté této nebezpečné nákazy (poslední 2 vzteklé lišky zjištěny v roce 2002).

Pro účely kontroly účinnosti orální vakcinace se provádí sběr zastřelených lišek na laboratorní vyšetření (10 odlovených lišek/100 km² v okresech, kde se provádí orální vakcinace, 20 odlovených lišek na 100 km² v příhraničních okresech s Polskem a Slovenskem).

V našich podmínkách to představuje požadavek vyšetřit za jednotlivé okresy:

okres Liberec a Jablonec nad Nisou	266 lišek
okres Semily	100 lišek
okres Česká Lípa	100 lišek

Je požadavek, aby bylo rovnoměrné pokrytí okresů.

Za dodanou lišku na pracoviště KVS se vyplácí zástrelná 380,- Kč (do výše uvedeného limitu počtu lišek). Nadále budou vyšetřovány na vzteklinu uhynulé nebo ulovené lišky s podezřelým chováním.

Informace o výskytu tularemie zajícovitých

V kraji jsou evidována 3 ohniska na okrese Semily (Rovensko p.Tr., Kundratice u Košťálova, Hrabačov u Jilemnice). Strílet se smí, ulovenou zvěř možno po teplem opracování využít pro vlastní spotřebu lovce, nelze ji však uvádět do oběhu.

Na celém území se vyšetřují uhynulí zajíci, případně ulovení, kteří jsou podezřelí na nákazu.

Ostatní

V případě podezřelého a hromadného nálezu uhynulých vnímavých ptáků, zejména vodních, na ptačí chřipku, nutno zabezpečit předání na příslušný okresní inspektorát krajské veterinární správy.

Na základě Dohody o spolupráci uzavřené mezi Státní veterinární správou a Českomoravskou mysliveckou jednotou okresní myslivecké spolky zabezpečují na žádost krajské veterinární správy bezplatně potřebný počet zvěřiny k laboratornímu vyšetřování na cizorodé látky.

Připomenuta existence „**Dohody o spolupráci mezi SVS ČR a ČMMJ**“ ze dne 24.10.2000 a její doplněk ze dne 29. 3. 2006.

Volně žijící zvěř z pohledu současné veterinární legislativy

1. V současné době lze maso volně žijící zvěře uvádět do oběhu jen po veterinární prohlídce, která se provádí na schválených sběrných a prohlížecích místech zvěřiny (u nás Svor, Folda, Maso Servis , KRNAP Rokytnice n.Jizerou)
2. platí povinnost vnímavá zvířata k trichinelóze nechat vyšetřit i v případě, že zvěřina bude konzumována v domácnosti lovce nebo účastníka lovu
3. veterinární prohlídka probíhá podle nařízení č.853 a 854/2004, provádí se vizuálně a palpačně, sleduje se způsob ulovení, výživný stav zvířete, okolí střílné rány (rozstřílení), změny na vnitřních orgánech, posuzuje se stav tělních dutin, napadení parazity apod.
4. ulovená zvířata musí být jednoznačně identifikovatelná

Novela veterinárního zákona (účinnost od 01.07.2008) přináší změnu v provádění prohlídky v tom smyslu, že volně žijící ulovenou zvěř bude moci prohlížet proškolená osoba (§ 27b novely zákona).

Proškolenou osobou se rozumí - fyzická osoba bez ohledu na vzdělání, která absolvovala specializované školení zaměřené na vyšetřování volně žijící zvěře. Mohou se školit i nečlenové ČMMJ.

Školení bude dvoudenní v rozsahu 18 hod, do 14 až 28 dnů po proškolení bude vykonána zkouška formou písemného testu v Praze nebo v Brně.

Po složení zkoušky bude vystaveno osvědčení o absolvování školení, proškolená osoba získá průkaz proškolené osoby a razítko k potvrzování lístku původu zvěře.

Při nesložení zkoušky bude možnost opravné zkoušky.

Platnost průkazu bude 5 roků, cena školení 4500 Kč (dohoda s ČMMJ).

Po 5 letech musí proškolené osoby absolvovat nové (zkrácené) proškolení.

Školení budou organizována asi podzim 2008.

Seznam proškolených osob povede VFU Brno, která ho předá SVS ČR.

Rozsah školení – anatomie, fyziologie, etologie, ošetření zvěře (přesněji bude stanoveno prováděcím předpisem).

Školící materiály budou jednotné v digitální formě, technické podmínky školení (místnost, promítací zařízení apod.) zajistí místně příslušné okresní sdružení ČMMJ. KVS zajišťují pouze odbornost.

Přednáška má být zaměřena především na hygienické aspekty zacházení se zvěří, počínaje způsobem lovu až po závěrečné ošetření kusu.

KVSL má proškoleny tři úřední veterinární lékaře, kteří se budou na proškolení podílet.

Povinnosti proškolené osoby:

Vyšetření zvěře musí proškolená osoba provést co nejdříve po ulovení. Po prohlídce musí vystavit prohlášení. Uvolnit je možné jen zvěř bez PA nálezu. V případě, že proškolená osoba zjistí podle vyšetření nějaké zdravotní riziko, musí být ulovená zvěř předložena veterinárnímu lékaři. Vyšetření na trichinely musí být provedeno (požadavek veter. zákona), bez tohoto vyšetření nesmí být zvěř prodána. Za vyšetření na trichinely odpovídá lovec. Prohlídku je možné provést ihned, výsledek vyšetření dodá lovec prohlížeteli následně.

Proškolená osoba je povinná **vést záznamy** o druhu a počtu prohlédnutých těl zvěře, místu a době ulovení, výsledku vyšetření, místu dodání (komu byla zvěř dodána). Archivace záznamů je 2 roky a na požádání KVS je povinnost je předložit. Kontrolu proškolených osob bude provádět KVS.

Způsob a rozsah vyšetřování a vedení záznamů bude řešit prováděcí předpis, který se připravuje.

Zvěř pro potřebu lovce nemusí být prohlédnuta, povinnost vyšetření na trichinelózu trvá.

Ulovená a prohlédnutá **zvěř v kůži nebo peří** může být v **malém množství** (tj. nejvýše 30% lovce skutečně odlovené zvěře ročně § 12 odst.3 vyhlášky č.289/2007) prodána **přímo spotřebiteli** pro spotřebu v jeho domácnosti nebo dodána **do maloobchodní prodejny**, která zásobuje přímo konečného spotřebitele a je na území kraje, v němž byla ulovena (§ 27b novely zákona). V takové prodejně musí být označena slovy: „Zvěř byla vyšetřena proškolenou osobou – určena po tepelné úpravě ke spotřebě v domácnosti spotřebitele“. (§ 12 vyhl. 289/2007)

lovec = uživatel honitby nebo oprávněný účastník lovu

Tok zvěře

lovec → osobní spotřeba

sběrné místo ↔ proškolená osoba → přímý prodej

sběrné a prohlížecí místo

zpracovatelský podnik → veter. prohlídka → tržní síť

Organizace školení

ICVI VFU Brno

- garance organizace školení a zkoušek
- vedení katalogu proškolených osob

IEZ VFU Brno

- odborná garance školení

ČMMJ

- OS ČMMJ

Byly zrušeny **časové limity** pro dodání zvěře k prohlídce (je stanoveno pouze „co nejdříve“), **teplotní požadavky** řeší nař. Komise 853/2004, tj. po usmrcení má být v přiměřené době zahájeno chlazení, aby bylo ve všech částech masa dosažena teplota nepřekračující +7°C u velké volně žijící zvěře a +3°C u drobné volně žijící zvěře. (Pokud to klimatické podmínky dovolují, není aktivní chlazení nezbytné)

Upozornění – dle nař. 853/2004 má být zvěř dodána k veterinární prohlídce **s hlavou** a orgány nebo s prohlášením prohlížeatele. V současné době nám hlavy nechodí, KVS toleruje, ale bude v nejbližší době vyhlášena celostátní mimořádná kontrolní akce s tímto zaměřením.

PRŮVODKA
k veterinárnímu vyšetření ulovené černé zvěře (jezevce) na trichinelózu

Název honitby (mysliveckého sdružení apod.)

.....
.....

Jméno a bydliště lovce:

.....

telefon lovce .....

podpis lovce .....

Ulovená zvěř:

kňour   bachyně   lončák * - ♀ - ♂   sele * - ♀ - ♂

číslo plomby: CZ .....

Den a hodina ulovení: .....

Hmotnost vyvržené zvěře: .....

Den a hodina převzetí vzorku na veterinárním pracovišti (doplň KVS)

.....

Katastr, v němž byla zvěř ulovena: .....

Jméno a adresa mysliveckého hospodáře: .....

.....

Způsob využití: .....

Krev k vyšetření na mor prasat předána: ano   ne

Razítko uživatele honitby a podpis mysliveckého hospodáře:

Výsledek veterinárního vyšetření:

* pohlaví u lončáků a selat se zatrhne

ZÁZNAM PROŠKOLENÉ OSOBY O VYŠETŘENÍ ULOVENÉ VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘE, PROŠKOLENÁ OSOBA ev.č.....
 (strana...../b)

Vyšetření se změnami											Poznámky k vyšetření se změnami	Podpis			
Číslo plomby	Výživný sív	Osrstění/opeření	Hlava	Plice	Srdece	Játra	Žaludek a předžaludky	Sítěva a okruží	Slezina	Ledviny			Děloha (plod) / varlata	Kloaka	Hrudní a břišní dutina
Součet															

ZÁZNAM PROŠKOLENÉ OSOBY O VYŠETŘENÍ ULOVENÉ VOLNĚ ŽIJÍCÍ ZVĚŘE, PROŠKOLENÁ OSOBA ev.č.....
 (strana...../a)

Pořadové číslo	Datum, doba ulovení	Místo ulovení (honitba + okres), jméno a příjmení lovce	Číslo plomby	Druh a počet ulovené a vyšetřené zvěře								Místo dodání zvěře	Vyšetření na svalovce	Datum a výsledek vyšetření		
				Prase divoké	Jelen evropský	Srna	Muflon	Daněk	Bažant	Zajíc	Kachna			Ostatní (slovní uvedení druhu)	datum vyšetření	se změnami
Přenos																
Součet																

Způsob vyplňování záznamu Proškolené osoby

Záznam se vyplňuje vždy na listu A. Pokud je prováděno vyšetření na svalovce nebo jsou při vyšetření proškolenou osobou nalezeny změny, vyplňuje se také list B záznamu. V tomto případě pak je kopie předložena úřednímu veterinárnímu lékaři (pokud je kus dodán lovcem do asanačního ústavu nemusí být list B přiložen).

Doporučujeme dokument tisknout oboustranně na šířku a tak také zakládat (např. do šanonu, kroužkové vazby apod.) Dále doporučujeme vést zálohu v elektronické podobě.

PRINCIPEM ZAZNAMENÁVÁJÍ JE, CO ČÍSLO PLOMBY, TO JEDEN ŘÁDEK.

U drobné volně žijící zvěře je možno do jednoho řádku zaznamenat více kusů uvedením čísla do příslušné kolonky.

Příklad č. 1

Ulovený kus jelen evropský dne 24.8.2008 v honitbě Mramotice okres Znojmo, číslo loveckého lístku. Po prohlídce proškolenou osobou nebyly zjištěny žádné změny

Příklad č. 2

Ulovený kus prase divoké dne 27.8.2008 v honitbě Mramotice, okres Znojmo, číslo loveckého lístku.

Kus nevykazoval po prohlídce proškolenou osobou žádné změny, odebrán vzorek na vyšetření na svalovce a zaslán k vyšetření na SVÚ Jihlava, výsledek vyšetření negativní.

Příklad č. 3

Ulovený kus prase divoké dne 30.8.2008 v honitbě Mramotice, okres Znojmo, číslo loveckého lístku.

Kus vykazoval změny v chování před ulovením, po vyvržení nalezeny krváceniny na orgánech a tmavě červené zbarvení střev. Podezření na nákazu - oznámení na Krajskou veterinární správu.

Příklad č. 4

Ulovený kus srnec obecný dne 1.9.2008 v honitbě Mramotice, okres Znojmo, číslo loveckého lístku.

Kus podle sdělení lovce před ulovením nevykazoval změny. Při vyšetření proškolenou osobou byla zjištěna slabá parazitární invaze v dolní dýchacích cestách. Ostatní orgány beze změn. Kus byl předložen úřednímu veterinárnímu lékaři. Ten posoudil játra a plíce jako nevhodné k lidské spotřebě Plíce a játra neškodně odstraněny. Kus byl uvolněn do přímého prodeje.

Vábění zvěře.

Jiří Hrdlička – praktické ukázky vábění zvěře – zaměřeno na srnčí zvěř

(příspěvek byl zpracován a přetisknut se souhlasem firmy Rembrandt z Mysliveckého zápisníku 2009)

Lov srnčí zvěře

O lovu srnčí zvěře pojednávají mnohé odborné publikace. Lov srnců v období říje patří jistě k těm z nejzajímavějším zážitků v lovecké praxi. Proto našim čtenářům opakovaně přinášíme doplněný osvědčený postup při lovu srnce váběním od pana Hrdličky z firmy Turvab.

Jak se chovat na stanovišti

K vábění je nutné vybrat vhodné stanoviště, nejlépe v blízkosti mlazin, kraj lesa s výhledem na louky či pastviny nebo lány obilí, kde byl srnec již dříve obeznán, či kde se dá předpokládat, že se zdržuje. Z místa má být dobrý výhled na všechny strany, ale zároveň musí být stanoviště kryto. Zúčastní-li se vábění dva myslivci, postaví se k sobě zády. Lovecký doprovod stojí vždy proti směru, odkud očekáváme příchod srnce. Nejvhodnější je vábit ze země, neboť srnec dokáže přesně odhadnout polohu vábničky, a to jak ve směru vertikálním, tak horizontálním. Při vábění působí negativně celá řada okolností, proto se snažíme vyvarovat i těch nejmenších chyb, které by mohly vést ke zrazení zvěře. Na stanovišti si musí myslivec v krátké době probrat všechny možné alternativy a sestavit plán. Při tom musí neustále sledovat směr větru, který se může během pár minut vlivem vzdušných proudů, vanoucích při zemi od chladnějších lesních zákoutí na místa prohrátá sluncem, změnit. Směr letu oblaků není proto směrodatný, použijeme raději nasliněný ukazováček. Úplné bezvětrí je špatné. Tehdy vzduch leží opřený o mlaziny a terénní vyvýšeniny a z prostoru se stává „plynová komora“. V tomto případě nás čeká naprostý neúspěch a je výhodnější využít k vábění posedu či kazatelny. Nejvhodnější pro vábění je vytrvalý lehký vánek stejného směru. Při tom počítáme, že si srnec půjde nejprve „pro vítr“, tzn. že nepůjde za hlasem vábničky přímo, ale bokem, aby zároveň zachytil pach vábícího. Když myslivec důkladně připravil své stanoviště k vábění, odstranil hrabanku s drobným suchým klestím, které by ho mohlo v kritických okamžicích při případném přecházení svým šramotem zradit, setrvává v klidu 15 – 20 minut, aby okolí zapomělo na jeho rušivý vpád. Najít okamžik, kdy se může s váběním začít, je věcí dlouholetých zkušeností a zkušený myslivec jej pozná podle citu. Zhruba do konce července vábíme hlasem staré srny, neboť se snažíme navábit hlavně mladé srnce a dokončit to, co jsme nestihli před říjí, totiž cílevědomým výběrem upravit jejich stav tak, jak to vyžaduje řádné myslivecké hospodaření.

Jak postupovat při vábění

Vábění je v podstatě všeobecně známý rituál, popsán již nescíslněkrát různými autory a výrobci vábniček. Uvádím zde svůj osvědčený postup: První sloka je pouze jemné, tesklivé písknutí, jakoby bezděčné tesknění. Vábničkou vysíláme jednotlivé tóny do různých stran, abychom co nejvíce ztížili srnci orientaci a nebyli příliš překvapeni jeho prudkým nástupem. I tak si budme jisti, že ví přesně, z kterého místa vábíme. Musíme vědět, že srnčí se mezi sebou důkladně zná a že každý kus má již také určité sexuální představy a zkušenosti. Hlas staré srny je volen proto, že roční srnci více očekávají od zkušené srny díky jejímu cílevědomému sexuálnímu chování, než od sice atraktivnější, avšak nezkušené srnky. Navíc ještě nedávno byli oba srneček i srnka, srnčaty, a znají se ještě z doby, kdy oba pískáním žadonili o mléko svých matek. Teprve kolem svátku sv. Martina nastává změna a oni dostávají svá jména, jak píše J. V. Černý. Srnečci poprvé nasazují parohy a pískání už přenechávají pouze srnám. Koncem července jdou také srnky a nevodící srny dříve do říje, a proto je jejich pískání slyšet všude kolem. Starší srna se v této době ozývá zřídk. Starý srnec není se srnami v takovém kontaktu jako jelen se svými laněmi. Dokonce není pro oplodnění více srn připraven ani fyziologicky. Zde je možno hledat základ autoregulace této zvěře. Musíme udržovat správný poměr pohlaví zvěře řádným odstřelem. Současný trend –

šetření srny je nutno odmítnout. Srny přicházejí do říje postupně. Proto je pro srnce každé vábení srny zajímavé. Mnohdy srna se srncem ještě před říjí „chodí“ a několik dní v říji se s ní drží a pokládá jí. Čím více srnec poznává srn, tím více se vzrušuje hlasem dalších pro něj neznámých srn, napodobených vábničkou. Druhá sloka následuje po 5 – 7 minutách a začíná podobně třemi tóny krátkého „pju“, avšak následují další tóny naléhavějšího „piiju, píiju, pju“. Opět následuje 5 – 7 minutová přestávka. Třetí sloka již obsahuje naléhavé „piiju, píiju, píiju, píiju“, asi šestkrát za sebou. Tam, kde sice vidíme před sebou do polí velmi daleko, avšak nevíme, co se děje za námi v lesním prostoru, musíme obezřetně sledovat veškerý pohyb, aby nás srnec nepřekvapil. Snad jen při vábení z posedu uprostřed polí máme jistotu a přehled o jeho pohybu. Čtvrtá sloka je opakování třetí sloky zakončená „pju“. Nebylo-li vábení až dosud úspěšné, zvolíme delší přestávku přes deset minut. Vytvoříme tak prostor pro uklidnění zvěře a máme i naději, že využijeme jejich zvědavosti. Pátá sloka začíná jako čtvrtá, postupuje dále však tak, že síla a důraz pískání se neustále zvyšují a délka pískotu se prodlužuje.

Tedy „píííí, pííí, pííííí“, až prudce v závěru klesne a ukončí se dvěma hrubými nízkými tóny, podobnými rytmem a zvukem jako závěr výstražného bekání srny, tedy jakési „bok, bok“. Toto dlouhé pískání a jeho ukončení je oním nářkem pokládané srny, jak mne ho naučil pan Alois Vitvar z Vidochova u Nové Paky, nadlesní ve výslužbě a výrobce nepřekonatelných vábniček. Pokud není ani toto vábení úspěšné, pomalu opustíme stanoviště a přejdeme jinam. Mějme však na paměti, že jednotlivé vábení na jednom stanovišti představuje zhruba dobu 2,5 hodiny. Proto si jednotlivá stanoviště předem vyhlédněme, abychom končili na nejvhodnějším místě za soumraku. Tehdy je úspěch vábení jistější. Jak si zajistit úspěch při vábení Je-li říje v plném proudu, je možno vábit prakticky po celý den. Přesto jsou však okamžiky, kdy je výsledek jistější. Je to ráno za svítání, po poledni a k večeru. Dobře si všímáme také atmosférického tlaku. Jeho vlivem na chování zvěře se, pokud vím, dosud nikdo blíže nezabýval, přesto, že je jeho vliv nesporný. Je známo, že je-li krajina otevřená, je úspěch lovu jistější. Dalším faktorem úspěchu vábení je klamání vábených zvířat barvou oděvu. Zahalování lovců zvěře do kůží, je známo z prehistorických dob a tento způsob lovu pomocí kožešin či peří zvířat se používá u původních národů na všech kontinentech až dodnes. Srnčí zvěř není barvoslepá, barvu však vnímá v jiné části spektra. Proto je dobré používat takovou barvu oděvu, která odpovídá odstínem barvě srsti srnčího. Dobře se mi osvědčila barva, kterou získá myslivecký klobouk několik dní máčený v Savu. Košili červenohnědé barvy je také možné zakoupit, ale také ji ošetříme v Savu. Na loveckou vestu stačí několika stehy přichytit přes ramena, záda a klopy zbytek srnčiny.

Tak jsme dokonale maskováni. Srnčí neprchá tak překotně jako dosud a dokonce se mi stalo, že skupina odložených srnčat ke mně přiběhla, když jsem již po skončeném lovu vystoupil z prítmí lesa na okraj pole. Musíme si dát dobrý pozor také na to, abychom zvěř nezradili pouhou září našeho obličej. Proto klobouk nosíme hluboko do čela.

Shrnutí

Při vábení je podstatné, že jednotlivými slokami vyjadřujeme stav, kdy srna:

- oznamuje okolí svoji přítomnost
- oznamuje, že je říjná
- oznamuje, že ji „obtěžuje“ srnec, což má u srnců vytvořit pocit žárlivosti
- oznamuje, že je pronásledovaná neodbytným srncem a nařiká
- vydává smrtelný skřek

Poslední zvuk, označovaný jako nářek přecházející do srnčího vřeštění, také lze výjimečně použít pro nalákání srnce, spíše se však hodí při vábení prasat a škodné, zvláště použije-li se hlas srnčete. Tímto hlasem také lákáme v říji srnu v naději, že přivede s sebou i srnce, který se u ní právě nachází. Každý myslivec by měl tyto hlasy ovládat. Právě myslivecké umění však nastává až v případě, kdy si umí sám podle citu vybrat, kdy a jak, kterou sloku použije.

Vnitrodruhová a mezidruhová komunikace mezi zvířaty. *Ing. Miloš Ježek, IFER – Ústav pro výzkum lesních ekosystémů, s.r.o.*

Součástí myslivosti, a to nemalou měrou, je také pozorování chování a komunikace zvěře. Základním předpokladem správné myslivecké praxe je právě dobrá schopnost myslivce predikovat chování zvěře v jeho přirozeném prostředí a dokázat odhadnout vzorce chování v určitých situacích u různých druhů a věkových kategoriích.

Většina z toho, co nazýváme chováním, sestává ze svalové aktivity živočichů, která je viditelná navenek. V některých případech se pohybuje celé tělo, např. když predátor loví svou kořist. V jiných případech je chování pohybem části těla, zatímco živočich zůstává na místě, jako když signalizujeme směr natažením paže a ukázáním prstem. Jsou také případy chování, ve kterých je svalová aktivita méně zřejmá, třeba když ptáci při zpívání musejí zapojit sval za účelem vytlačení vzduchu z plic a tvarování zvuku v hrdle. A existují některé nesvalové aktivity, které jsou považovány za chování, např. když živočich vylučuje sexuální atraktant (lákadlo, vábidlo). Konečně bychom mohli zahrnout také učení jako behaviorální proces, i když veškeré pozorovatelné chování nastává až později. Například mladý pták si může zapamatovat píseň, kterou slyší zpívat dospělým svého druhu. Ale první svalová aktivita založená na jeho paměti nemůže nastat dříve než za několik měsíců, když začne pták zpívat píseň pro sebe.

Pokud pozorujeme určité chování, jsme schopni si klást jak proximální (bezprostřední), tak ultimální (vzdálenější, dlouhodobé) otázky. Při studiu chování živočichů jsou proximální otázky mechanistické, uvažované spolu se stimuly z prostředí (pokud jsou nějaké), které spustí chování, právě jako genetické a fyziologické mechanismy příslušející k behaviorálnímu aktu. Ultimální, dlouhodobé otázky se zabývají evolučním významem chování. Pro zdůraznění rozdílů (ale také spojitosti) mezi proximálním a ultimálním zapříčiněním uvažte pozorování pěníce, která se stejně jako mnohá zvířata páří na jaře nebo v časném létě. V pojetí proximálních příčin je přijatelnou hypotézou, že páření je spuštěno vlivem prodlužující se délky dne na fotoreceptory živočicha. Mnoho živočichů může být stimulováno k páření experimentálním prodloužením jejich dne. Tento podnět vede k nervovým a hormonálním změnám, které vyvolají chování spojené s rozmnožováním, jako je zpívání a budování hnízd u ptáků.

V protikladu k proximálním otázkám mají ultimální otázky takovou podobu jako: proč dala přírodní selekce přednost tomuto chování, a ne jinému? Hypotézy zabývající se otázkami „jak“ navrhují, že chování maximalizuje určitým způsobem fitness (reprodukční zdatnost).

Přijatelnou hypotézou, proč se mnoho živočichů páří na jaře nebo v časném létě, je, že v této době je páření nejvíce produktivní a adaptabilní. Pro pěníce a mnohé jiné ptáky poskytuje nadbytek hmyzu na jaře hojnost potravy rychle rostoucí potomstvo. Jedinci, kteří se pokouší pářit v jiném období, by měli selekční nevýhodu. Prodloužená délka dne sama o sobě má malou adaptivní významnost protože je to však nejspolehlivější ukazatel roční doby existuje zde selekce proximálních mechanismů, které závisejí na prodloužené délce dne.

Mýtus, který je stále předáván populárními médii, i chování je založeno buď na genech (přirozenost), nebo vlivu prostředí (výchova). Avšak v biologii není otázkou přirozenost, nebo výchova, otázkou je, jak obě geny i prostředí, ovlivňuje vývoj fenotypu, včetně behaviorálních fenotypů. Pokud uvážíme vývoj kteréhokoliv rysu chování, nalezneme sérii vlivů prostředí i genetických.

Jestliže je tedy chování podchyceno jak geneticky, tak environmentálně, co myslíme tím, když říkáme, že určité chování je vrozené? Například nově vylíhnutí, dosud nevidící ptáci mnoha druhů žebrají o potravu vztyčováním hlaviček, otevíráním hrdla a hlasitým pípáním, když rodič přistane na okraji hnízda.

Sociální (společenské) chování v široké definici je jakýkoliv druh interakce (vzájemného působení) mezi dvěma nebo více živočichy, většinou stejného druhu. Přestože většina sexuálně se množících živočichů musí být společenskými po část svého životního cyklu, aby se mohla reprodukovat (rozmnožovat), některé druhy tráví většinu svého života v blízkém spojení se soukmenovci. Sociální interakce jsou dlouhodobě jádrem výzkumu vědců, kteří studují chování živočichů. Složitost chování se dramaticky zvyšuje, když jsou uvažovány interakce mezi jedinci. Agrese, námluvy, spolupráce, a dokonce klam jsou část rozsahu sociálního chování.

Sociální chování vyvolává zvláště zajímavé otázky o evoluční adaptaci. V morfologii a fyziologii je často zřejmé, jak jsou některé charakteristiky organismu prospěšné. Například křídla jsou adaptací pro let. Ovšem u sociálního chování jsou někdy odpovědi méně jasné. Jak uvidíme, samci a samice některých druhů mohou mít dlouhé, složité období námluv, což vyvolává otázku, proč by páření nemohlo být prováděno jednodušeji. A někteří živočichové se chovají altruisticky (nesobecky), způsobem, který se zdá jako redukcující (omezující) počet potomstva, jež produkují. Tak se může společenské chování zdát neefektivní, nebo dokonce kontraproduktivní pro reprodukční úspěšnost. Nicméně rozsáhlý výzkum začíná odhalovat, jak je toto chování adaptivní a jak se mohlo evolučně vyvinout přírodní selekcí (výběrem).

Disciplína sociobiologie aplikuje evoluční teorii při studiu a interpretaci sociálního chování. Hodně z evoluční teorie podkreslující moderní studium sociálního chování koncipoval britský biolog William Hamilton, který zvažoval, jak přírodní výběr působí na sociální chování jednotlivců. Evoluční důraz Hamiltonovy práce je základem sociobiologie a obecnější oblasti behaviorální ekologie, jak je uplatňována dnes.

Protože členové populace mají společnou niku, existuje silný důvod pro konflikt (střet), zejména mezi členy druhu, kteří normálně udržují hustotu výskytu jedinců blízkou tornu, co prostředí může snést. Někdy se zdá, že sociální chování zahrnuje kooperaci (spolupráci), jako když skupina uplatňuje chování účinněji, než je možné pro jednotlivce. Pamatujte ale, že i když chování vyžaduje kooperaci zdá se být vzájemně prospěšné pro spolupracující jedince stejně jako při párovacím chování, většinou každý účastník jedná způsobem, který bude maximalizovat jeho prospěch, i když je to na úkor druhého účastníka.

Agonistické chování

Agonistické chování je zápas, který zahrnuje jak výhružné, tak submisivní (poddajné, podrobené) chování, kterým soupeř získá přístup k nějakému zdroji, jako je potrava nebo druh. Někdy střet zahrnuje prověřování síly. Ještě běžněji zapojují protivníci výhružné projevy, se kterými vypadají větší nebo hrozivější, často s přehnanými postoji vokalizacemi. Případně jeden zastaví vyhrožování a vykazuje submisivní nebo usmiřovací postoj jako kapitulaci (vzdání se). Hodně z tohoto chování zahrnuje rituál, používání symbolické činnosti bez vážného ublížení způsobeného některému bojovníkovi. Psi a vlci ukazují agresi ceněním zubů, vztyčováním uší, ocasu a srsti, vzpřímeným postojem a pohledem přímo na soka — všechno umožňuje zvířeti vypadat velké a hrozivé. Konečný poražený na druhou stranu uhlazuje srst, stahuje ocas a dívá se jinam.

Stupeň, na kterém je boj ritualizován, závisí na vzácnosti zdroje a pravděpodobnosti, že zdroj bude znovu dosažitelný. Například samci slyšeli si často vzájemně způsobují různá zranění, nebo se dokonce zabijí, když bojují o přístup k sexuálně ochotným samičkám. V tomto případě jsou samičky, o které slyšeli bojují, v říji vnímavé k námluvám samečků pouze několik hodin každý rok;

takže samečkova celá reprodukční zdatnost může záviset na jeho schopnosti konkurovat tento jeden den dalším samečkům.

U zvířat, která žijí v celkem trvalých společenských skupinách, se často vyskytují konflikty, ve kterých není jasný vítěz a poražený. Ačkoliv jedno ze zvířat může zvítězit v souboji tváří v tvář, tento jedinec by však ještě mohl těžit z přátelských vztahů s „poraženým“. V tomto případě existuje většinou nějaký druh smířlivého chování mezi jedinci následující po konfliktu. Například šimpanz, který vyhrožoval jinému členovi své skupiny, může vyzvat ke smíru posunkem ruky vedoucím k pokusu o přátelské usmířování

Hierarchie dominance

Mnoho zvířat žije ve společenských skupinách udržovaných agonistickým chováním. Kuřata jsou jedním z příkladů. Jestliže je několik kohoutů, kteří se neznají, dáno dohromady, reagují potýkáním a vzájemným klováním. Nakonec skupina ustaví jasné „klovací pořadí“ — více nebo méně lineární hierarchii dominance. Uvnitř skupiny řídí alfa kohout (nejvyšší v pořadí) chování všech ostatních, často pouhými výhrůžkami spíše než vlastním klováním. Beta kohout (druhý nejvyšší v pořadí) si podobně podmaňuje všechny ostatní, kromě alfa a rak dále po linii k omega neboli nejnižší hodnocenému zvířeti. Výhoda nejvýše hodnoceného ptáka je zřejmá, je to zajištěný přístup ke zdrojům, jako je potrava. A pro níže hodnocená zvířata tento systém zajišťuje, že nebudou plýtvat energií nebo riskovat ublížení v marných bojích.

Teritorialita

Teritorium je areál, který si jedinec brání a většinou z něj vylučuje ostatní členy vlastního druhu. Teritoria jsou většinou využívána na krmení, páření a odchov mláďat. Teritorium má většinou pevně dané umístění, velikost je odlišná podle druhu zvířete, funkce teritoria a množství dostupných zdrojů. Páry strnadců mokřadního mohou mít například teritorium o rozloze 3 000 m², ve kterém provádějí všechny činnosti během několika měsíců sezóny páření. Terejové a jiní mořští ptáci naopak hnízdí a páří se v teritoriích pouze několika čtverečních metrů nebo méně a potravu shání mimo svoje teritoria. Samci lvounů však brání malá teritoria používaná pouze pro páření, červené veverka naopak mají spíše rozsáhlá teritoria zjevně založená na vzorci obstarávání potravy. U mnoha druhů, které brání svoje teritoria pouze během sezóny páření, v jiných obdobích mohou jedinci vytvářet sociální skupiny. Sýkorky například vytvářejí monogamní páry, které v létě brání malá teritoria. V zimě však tvoří velká hejna umožňující těmto ptákům lovit účinněji a těžit ze zvýšené ochrany před predátory, která vyplývá ze členství ve velké skupině.

Existuje rozdíl mezi teritoriem a domovským okrskem, který je jednoduše oblastí, v níž se zvířata potulují, a který často není bráněn. U některých druhů, jako u páření strnadců mokřadních, jsou teritorium a domovský okrsek totéž, ale u jiných druhů, jako jsou terejové, je teritorium výrazně menší než domovský okrsek. Rozlišení není vždy jasné. Šedé veverka například mají většinou domovské okrsky, které se rozsáhle překrývají, ale jedinec může bránit část oblasti před konkurenty.

Teritoria jsou ustanovena a bráněna prostřednictvím antagonistického chování a jedinec, který získal teritorium, bývá jen obtížně vypuzen. Proč vlastníci většinou vyhrávají? Jedním vysvětlením v behaviorální ekologii je, že teritorium je cennější pro vlastníka než vetřelce, protože vlastníkovi je již známo. Takže protože může z teritoria více získat, je stupňování bitvy pravděpodobnější u vlastníka než vetřelce. Navíc, vlastníci ustanovených teritorií bývají starší a zkušenější při navazování agonistických interakcí.

Přírodní selekce nedává vždy přednost teritorialitě a ne všechny druhy jsou teritoriální. Ale pro takové živočichy, kteří jsou, může teritorium poskytnout výhradní přístup k nabídce potravy, k

páření a místům pro výchovu mláďat. Navíc znalost určité oblasti může jednotlivcům pomoci uniknout predátorům. U teritoriálních druhů převažuje takový přínos nad energetickými náklady při bránění teritoria, a tak zvyšuje fitness. Vlastnictví teritoria je většinou neustále ohlašováno, to je primární funkcí většiny známých ptačích zpěvů, stejně jako hlasitého bučení lvounů a brebentění veverek. Jiní živočichové mohou používat pachových značek nebo častých hlídek, aby varovali potenciální vetřelce. Vlci šedí, kteří žijí ve smečkách na obrovských teritoriích (stovky čtverečních kilometrů), užívají četné strategie pro označení teritoriálních hranic, včetně pachových značení a vytí. Rozmanité signály pomáhají rozptýlit všechny nejasnosti ohledně hranic teritoria, takže minimalizují riziko, že skupina náhodně zabloudí do teritoria rivalské (konkurenční) smečky. To je zejména důležité pro vlky, protože vlastní setkání tváří v tvář mezi skupinami bývá často bouřlivé.

Obrana teritoria je většinou řízena pouze v rámci příslušníků stejného druhu. Strnavec bělokorunkatý může žít v teritoriu strnavec mokřadního, protože jiný druh většinou obsazuje rozdílné niky nebo plní rozdílné úlohy v prostředí, a je tedy méně pravděpodobným přímým konkurentem. Dalším adaptivním důvodem pro zaměřenou obranu v rámci jedinců téhož druhu je, že by se mohli pářit s druhem držitelem teritoria.

Reprodukční chování zahrnuje hledání partnera, výběr mezi potenciálními partnery, soutěžení o partnera a u některých druhů péči o potomstvo. Behaviorální ekologie a její větve, sociobiologie, hledají vysvětlení pro párovací chování jako výsledek přírodního výběru posilujícího takové odlišnosti, které zvyšují reprodukční úspěch.

Námluvy sestávají ze vzorců chování, které vedou až ke. U mnoha druhů se námluvy skládají ze série projevů a pohybů buď samce, samičky, nebo obou. Vypracované namlouvací chování koljušky poskytuje klasický příklad. Námluvy koljušky trvají pouze několik minut, ale některé druhy živočichů se namlouvají dny, nebo dokonce měsíce. Jaký možný přínos pro jedince má takové vypracované namlouvací chování? Jinak vzato, jak může přírodní výběr vysvětlit evoluci namlouvacího chování? Částí odpovědi je, že námluvy umožňují zvířatům určit potenciální partnery ze stejného druhu.

To by vysvětlilo, proč forma námluv je často velmi vypracovaná a patrná, když dva blízké příbuzné druhy obývají stejný areál. Námluvy také mohou pomoci stanovit, že potenciální partner je fyziologicky připraven k rozmnožování.

Signály

Předávání, příjem a reakce na signály tvoří to, co nazýváme komunikace. Všimněte si, že fyzické nucení jiného jednotlivce chovat se určitým způsobem, se nehodnotí jako signalizace. Například, jestliže byste vytlačili sprintera ze startovacího bloku na atletické dráze, sprinterovo chování by se změnilo, ale vaše činnost by nebyla považována za signál. Signálem by byl výkřik „připravte se, pozor, teď!“. Pro signály je charakteristické, že jsou velmi efektivní v energetických nákladech. Méně energie vezme výkřik „teď!“ než vytlačení někoho na trať.

Zpěv ptačího samce je příkladem signalizace. Předává informaci „to je moje teritorium, drž se vně!“ a má ten vliv, že jiní samci méně pravděpodobně zasáhnou do tohoto teritoria. To je téměř jistě důležité poselství zpěvu, jestliže přehráváme nahrávky zpěvů jiného samce v teritoriu ptačího samce, velmi se rozčiluje, přibližuje se, a občas dokonce napadá reproduktor. Jiný pták nejenom ignoroval jeho varování, ale nárokoval si teritorium pro sebe. Tento jednoduchý pokus je tak neklamný, že jej někteří pozorovatelé ptáků běžně používají pro nalezení a spatření skrytých ptáků, kteří by jinak zůstali schováni. Tato metoda „předehrané zprávy“ představuje další důležitý bod. Nemůžeme se dostat do mozku zvířete, abychom určili, zda obdržel zprávu poslanou jiným

jedincem. Jak potom víme, kdy nastává komunikace? Většinou říkáme, že ke komunikaci dochází, když činnost odesílatele vyvolá detekovatelnou (určitelnou) změnu v chování jiného jedince, příjemce. Ptačí zpěv je komunikací, protože vyvolává reakci.

Zvířata komunikují s využitím vizuálních (zrakových), sluchových, chemických (olfaktorických), taktilních (dotykových) signálů. Který způsob předávání informace se používá, je úzce spojeno se základním životním stylem živočicha. Většina suchozemských savců je nokturnálních (nočních), což činí zrakové projevy poměrně neefektivní. Ale chemické a sluchové signály pracují stejně dobře na světle jako ve tmě a většina savčích druhů upřednostňuje tyto signály.

Ptáci jsou naopak většinou diurnální (denní) využívají především zrakové a sluchové signály. Téměř nikdy nepoužívají olfaktorické signály, pravděpodobně proto, že mohou létat rychleji, než se šíří chemické signály. (Je těžké si představit systém, ve kterém by bylo adaptivní, aby posel dorazil dříve než jeho zpráva). Na rozdíl od většiny savců jsou lidé diurnální a jako ptáci využívají zejména zrakové a sluchové komunikace. Můžeme tedy detekovat zpěvy a pestré barvy, které ptáci používají ke vzájemné komunikaci. To může vysvětlit, proč je pozorování ptáků tak oblíbené. Kdyby lidé měli dobře vyvinuté olfaktorické schopnosti jako většina savců a mohli odhalit jejich bohatý svět chemických podnětů, čichání savců by u lidí mohlo být tak oblíbené jako pozorování ptáků.

Zvířata, která komunikují prostřednictvím odorantů (pachových/vonných látek), vysílají chemické signály nazývané feromony. Ty jsou běžné zejména mezi savci a hmyzem a často mají vztah k reprodukčnímu chování. Samice bource morušového například vysílá feromon, který může přilákat samečky ze vzdálenosti několika kilometrů. Jakmile jsou bourci u sebe, feromony mohou také spustit určité namlouvací chování. Jiným příkladem je známé stopařské chování mravenců, při kterém průzkumník uvolňuje pach, jenž vede další mravence k potravě.

Jedním z nejsložitějších komunikačních systémů — určitě mezi bezobratlými — je společenstvo nebo úl včel. Feromony produkované včelí královnou a jejími dcerami, dělnicemi, udržují společenský pořádek v kolonii včel medonosných. Současné studie ukazují, že spíše než jednoduché chemikálie jsou základem sociálního chování reprodukce včel medonosných odlišné směsi dvou mastných kyselin. Kontext chemického signálu může být důležitý jako chemická látka sama o sobě. Když jsou včelí samci (trubci) vně úlu (kde se mohou pářit s královnou), jsou přitahováni jejím feromonem, ale uvnitř úlu nejsou trubci tímto feromonem královny ovlivněni.

Hodně ze sociálního chování je sobecké, což znamená, že jedinec získává na úkor jiných, zejména konkurentů. Pták, který ustanoví teritorium, o ně olupuje ostatní jedince, pokud není dostatek místa, další jedinci nemusejí být schopni se pářit. Dokonce u druhů, které neuplatňují nepřátelské chování, většina adaptací, které jsou prospěšné pro jednoho jedince, bude nepřímo poškozovat jiné. Například kvalitnější lovecká schopnost jednoho jedince může ponechat méně potravy pro další. Je snadné porozumět prostupující podstatě sobeckosti, jestliže přírodní selekce utváří chování. Chování, které maximalizuje reprodukční úspěch jedince, bude upřednostňováno selekcí bez ohledu na to, jak moc takové chování poškodí jiného jedince, místní populaci, nebo dokonce celý druh.

Jak potom můžeme vysvětlit pozorované příklady toho, co vypadá jako altruismus neboli nesobecké chování?

Příležitostně se zvířata chovají způsobem, který snižuje jejich reprodukční fitness a zvyšuje fitness příjemce tohoto chování; to je naše funkční definice altruismu. Uvažme sysla Beldingova, který žije v některých horských oblastech západu Spojených států a je bezbranný vůči nepřítelům, jako jsou kojoti a dravci. Když se predátor blíží, jeden ze syslů často vydá výstražné volání o vysokém tónu. To upozorní nevědomé jedince, kteří se potom stáhnou do svých doupat. Důkladná pozorování potvrzují, že vědomé alarmující chování zvyšuje riziko usmrcení, protože určuje umístění volajícího. Jiný příklad altruistického chování nastává ve včelích společenstvech, ve kterých jsou dělnice sterilní. Dělnice sami o sobě se nikdy nemnoží, ale pracují ve prospěch jediné fertlní královny. Navíc dělnice bodají vetřelce, chování, které pomáhá bránit úl, ale vede ke smrti dělnice.

Z výše uvedeného vyplývá, že chování a komunikace zvířat, a nejen zvířat, vyplývá z obecných vzorců chování. Ty jsou u všech skupin živočichů podobné bez rozdílu zda-li se jedná o zvíře či nikoliv. Proto je nutné se dívat na myslivost jako na komplexní činnost, jejíž záběr nezahrnuje pouze druhy zařazené mezi zvířata zákonem o myslivosti. Velkou část poznatků zjištěných na ostatních druzích živočichů nebo třeba jen na domácích zvířatech můžeme aplikovat také na zvířata.

Myslivecké dotace *Vlastimil Nesvadba, DiS*

V roce 2008 bylo na krajský úřad Libereckého kraje podáno celkem 28 žádostí z toho 26 bylo pro dotační titul G a 2 žádosti na dotační titul K.

Celkově bylo požadováno 321 972 Kč. Po provedení kontrol bylo proplaceno 262 582 Kč. Zamítnuty byly 2 žádosti.

V Libereckém kraji je celkem 209 honiteb, tedy potencionálních žadatelů o myslivecké dotace. V průběhu roku 2008 krajský úřad obdržel pouhých 28 žádostí, což je 13 % ze všech honiteb. Což je hodnota, která značí nezájem jednotlivých uživatelů honiteb o příspěvky státu na myslivecké činnosti. Tyto nevyúčtované finanční prostředky pak propadnou zpět státu.

Vyvstává zde otázka, v čem je tento nezájem o poskytované dotace ze strany uživatelů honiteb. Odpověď a zamyšlení již nechávám na zvážení každého čtenáře.

Závazná pravidla poskytování finančních příspěvků na hospodaření v lesích v roce 2009 a způsobu kontroly jejich použití, příloha č. 9 k zákonu č. 475/2008 Sb.

G. Příspěvek na vybrané činnosti mysliveckého hospodaření

Předmět příspěvku:

Příspěvky poskytované sazbou

a) zlepšování životního prostředí zvěře

- založení nebo údržba zvěřních políček pro spárkatou nebo drobnou zvěř maximálně 0,5 ha na 100 ha honitby, přičemž minimální výměra zakládaného zvěřního políčka je 0,1 ha a maximální výměra 1ha,
- zřizování napajedel pro zvěř v maximálním počtu 1 ks na 100 ha honitby,
- pořízení a instalace nebo výroba a instalace nových betonových nor na odchyt lišek v počtu maximálně 1 ks na 250 ha honitby,
- pořízení a instalace nebo výroba a instalace nových lapacích zařízení splňujících podmínky zvláštních právních předpisů¹⁾ na zavlečené druhy živočichů v přírodě nežádoucí, pokud se v honitbě vyskytují, v počtu maximálně 1 ks na 250 ha honitby,
- pořízení a instalace nebo výroba a instalace nových hnízdních budek pro vodní ptáky, kteří jsou zvěří, v maximálním počtu 5 kusů na 1 ha vodní plochy.

b) podpora ohrožených druhů zvěře

- vypuštění nakoupených nebo odchovaných jedinců ohrožených druhů zvěře (tetřeva hlušce, tetřívka obecného, koroptve polní) v lokalitách jejich přirozeného výskytu (v případě koroptve polní se příspěvek nevztahuje na vypouštění po zakomorování),
- pořízení a umístění nebo výroba a umístění nových přenosných přístřešků pro koroptve v počtu maximálně 5 ks na 100 ha zemědělské a ostatní půdy.

---

¹⁾ § 45 zákona č. 449/2001 Sb.

§ 14 zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání.

- c) oborní chovy zvířete se vzácnými druhy nebo poddruhy (koza bezoárová a bílý jelen)
- d) použití dravců v ochraně rostlin - ochrana zemědělských kultur proti hlodavcům
- výroba a instalace hnízdních podložek nebo budek pro ptáky, kteří jsou zvěř, v počtu 1 ks/ 100ha,
  - výroba a rozmístění loveckých stanovišť pro dravce (berličky) v trvalých pícninách a trvalých travních porostech, v maximálním počtu 5 berliček na 1 ha zemědělské půdy v honitbě.
- e) veterinárně léčebné akce v chovech zvířete
- medikované premixy pro přidávání do krmiv pro léčbu parazitóz u spárkaté zvěře; příspěvek se poskytuje na základě nálezu parazitóz, provedeného laboratorním vyšetřením.

Nákladové příspěvky

- veterinární vyšetření směřující ke zjišťování nálezů v chovech zvířete mimo vyšetření nálezů hrazených státní veterinární správou (serologické, virologické vyšetření nálezů a parazitologické vyšetření), vyšetření bude provedeno laboratorně.

Výše příspěvku a způsob výpočtu:

Příspěvky poskytnuté sazbou:

Čís. řád.	Předmět příspěvku	Technic ké jednotky	Indikace			Sazba
1.	Založení nebo údržba zvěřiných políček pro spárkatou nebo drobnou zvěř	Kč/ha	G	a	1	5 000
		Kč/ks	G	a	2	1 000
	Zřizování napajedel pro zvěř	Kč/ks	G	a	3	2 000
	Pořízení a instalace nebo výroba a instalace nové betonové nory	Kč/ks	G	a	4	1 000
	Pořízení a instalace nebo výroba a instalace nových lapacích zařízení	Kč/ks	G	a	5	500
	Pořízení nebo výroba a instalace nových hnízdních budek pro vodní ptáky					
2.	Vypuštění nakoupených nebo odchovaných jedinců ohrožených druhů zvěře v lokalitách jejich přirozeného výskytu	Kč/ks	G	b	1	7 000
	- tetřev hlušec	Kč/ks	G	b	2	5 000
	- tetřev obecný	Kč/ks	G	b	3	100
	- koroptev polní	Kč/ks	G	b	4	200
	Pořízení nebo výroba a umístění nových přenosných přístřešků pro koroptve					
3.	Oborní chovy zvěře se vzácnými druhy nebo poddruhy					
	- kozy bezoárové	Kč/ks	G	c	1	1 500
	- bílého jelena	Kč/ks	G	c	2	1 000
4.	Použití dravců v ochraně rostlin – ochrana zemědělských kultur proti hlodavcům	Kč/ks	G	d	1	250
	- výroba a instalace hnízdních podložek a budek	Kč/ks	G	d	2	40
	- výroba a rozmístění loveckých stanovišť pro dravce (berličky) na zemědělské půdě					

Čís. řád.	Předmět příspěvku	Technické jednotky	Indikace			Sazba
5.	Medikované premixy pro přidávání do krmiv pro léčbu parazitóz u spárkaté zvěře	Kč/kg	G	e	1	200

- výše příspěvku se stanoví součinem sazby a počtu technických jednotek (ha, ks, kg); u příspěvku
- podle písm. c) a e) je rozhodující počet kusů k 31. březnu běžného roku maximálně však do výše normovaného stavu stanoveného orgánem státní správy myslivosti.

Nákladové příspěvky:

- výše příspěvku se stanoví na 80% skutečně vynaložených přímých nákladů na laboratorní vyšetření,
- žadatel, který je plátcem daně z přidané hodnoty, uvádí výši příspěvku bez daně z přidané hodnoty,
- příspěvek může být poskytnut pouze na laboratorní vyšetření provedené a vyúčtované v běžném roce.

Podmínky přiznání příspěvku:

- hospodárné využití prostředků (realizace za ceny vzešlé z výsledků zadávacího řízení nebo za ceny místně obvyklé).

Příspěvky poskytnuté sazbou:

písm. a)

- kultura, na kterou je poskytnut příspěvek, nesmí být předmětem zemědělské komerční činnosti a musí sloužit svému účelu,
- pro přiznání příspěvku je rozhodující období, ve kterém začne zvěřní políčko sloužit svému účelu,
- příspěvek na umělé nory, napajedla, lapací zařízení, hnízdní podložky nebo budky pro dravce, lovecká stanoviště pro dravce (berličky) nebo hnízdní budky pro vodní ptáky lze poskytnout jednou za 10 let a o instalaci bude žadatelem vypracován zápis, který bude nejpozději do 13.11.2009 předložen podacímu místu.

písm. b)

- zvěř, na kterou je poskytnut příspěvek, nesmí být předmětem komerční činnosti (např. prodej, poplatkový odstřel),
- chov a vypuštění zvěře musí splňovat podmínky zvláštního právního předpisu²⁾, všichni jedinci budou trvale označeni značkami, které budou evidovány po dobu pěti let,
- vypuštění jedinců do honitby bude provedeno za účasti zástupce podacího místa a o provedeném vypuštění bude vypracován zápis,
- minimální počet jedinců vypouštěných do honitby je 30 ks koroptve polní,
- při vypouštění tetřeva hlušce dodržet minimální poměr pohlaví 1:1 a při vypouštění tetřívka obecného dodržet minimální poměr 1:4 ve prospěch slepíc,
- příspěvek na přenosný přístřešek pro koroptve lze poskytnout jednou za 10 let.

písm. c)

- žadatel hospodaří podle plánu mysliveckého hospodaření na rok 2009³⁾,
- žadatel vede evidenci chovaných jedinců.

²⁾ § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

§ 5 zákona č. 449/2001 Sb.

³⁾ § 36 zákona č. 449/2001 Sb.

písm. d)

- příspěvek na hnízdní podložky nebo budky pro dravce, lovecká stanoviště pro dravce (berličky) lze poskytnout jednou za 10 let a o instalaci bude žadatelem vypracován zápis, který bude nejpozději do 13.11.2009 předložen podacímu místu.

písm. e)

- žadatel hospodaří podle plánu mysliveckého hospodaření na rok 2009²⁹⁾.

Nákladové příspěvky:

- žadatel hospodaří podle plánu mysliveckého hospodaření na rok 2009²⁹⁾.

Žadatel:

- uživatel honitby.

Základní náležitosti žádosti:

- formulář žádosti podle vzoru v části 3.,
- formulář přílohy k žádosti podle vzoru v části 3.

Príspevky poskytnuté sazbou:

písm. a)

- písemný souhlas vlastníka (v případě spoluvlastnictví souhlasy všech spoluvlastníků, případně jejich plná moc) nebo nájemce pozemku, pokud uživatel honitby není vlastníkem pozemku, vč. uvedení parcelního čísla pozemku a názvu katastrálního území, v němž se pozemek nachází,
- kopie statistického výkazu MYSL 1-01 pro danou honitbu (nebo kopie rozhodnutí o uznání honitby),
- zákres do mapy v měřítku 1:25 000 nebo 1:10 000,
- v případě založení nebo údržby zvěřních políček agrotechnická dokumentace obsahující zejména: parcelní číslo pozemku, název katastrálního území, v němž se pozemek nachází, velikost plochy, skladbu kultur, agrotechnické údaje a období, ve kterém začne zvěřní políčko sloužit svému účelu,
- v případě pořízení, výroby a instalace mysliveckých zařízení technická dokumentace.

písm. b)

- koncepce podpory ohroženého druhu,
- zpracovaný plán opatření a způsobu vypouštění na běžný rok,
- v případě vypouštění nakoupených nebo odchovaných jedinců ohrožených druhů zvěře pravomocný souhlas či výjimku⁴⁾,
- v případě instalace nových přenosných přístřešků pro koroptve, technická dokumentace k výrobě, kopie statistického výkazu MYSL 1-01 pro danou honitbu (nebo kopie rozhodnutí o uznání honitby).

písm. c)

- koncepce podpory vzácného druhu a v souladu s ní platný plán mysliveckého hospodaření na rok 2009.

písm. d)

- projekt ochrany konkrétních ploch dravci, včetně zakreslení rozmístění budek nebo berliček do mapy 1:25 000 se zřetelným označením budek nebo berliček rozmístěných v minulých letech, na které byl poskytnut příspěvek a nově instalovaných, na které je žádán příspěvek,
- kopie statistického výkazu MYSL 1-01 pro danou honitbu (nebo kopie rozhodnutí o uznání honitby).

---

⁴⁾ § 54 odst. 3 či § 56 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

písm. e)

- protokol o laboratorním vyšetření,
- kopie dokladu o zakoupení medikovaného premixu
- platný plán mysliveckého hospodaření na rok 2009²⁹⁾

Termín podání žádosti o příspěvek:

žadatel podává jednu žádost do 29. května 2009.

Termín předložení vyúčtování skutečně vynaložených přímých nákladů s výpočtem výše příspěvku u nákladového příspěvku do 13. listopadu 2009.

K. Chov a výcvik národních plemen loveckých psů a loveckých dravců

Předmět příspěvku:

- úspěšně vykonaná zkouška psa z výkonu v roce podání žádosti o příspěvek u plemen psů český teriér a český fousek,
- úspěšný odchov loveckého dravce⁵⁾ vyvedeného z umělého chovu (jestřáb lesní, sokol stěhovavý, raroh velký, orel skalní).

Sazba příspěvku:

Čís. řád.	Předmět příspěvku	Technic ké jednotky	Indikace			Sazba
1.	Úspěšně vykonaná zkouška psa z výkonu u plemen psů - český teriér - český fousek	Kč/zko uška	K	a	1	2 000
		Kč/zko uška	K	a	2	2 000
2.	Úspěšný odchov loveckého dravce vyvedeného z umělého chovu - jestřáb lesní - sokol stěhovavý - raroh velký - orel skalní	Kč/ks	K	b	1	7 000
		Kč/ks	K	b	2	5 000
		Kč/ks	K	b	3	5 000
		Kč/ks	K	b	4	5 000

Způsob výpočtu příspěvku:

- výše příspěvku se stanoví součinem sazby a počtu technických jednotek (počet zkoušek, počet kusů).

Podmínky přiznání příspěvku:

- lovečtí dravci budou trvale nezaměnitelně označeni,
- příspěvek se poskytuje na plně opeřeného loveckého dravce v dobrém zdravotním stavu a dobré fyzické kondici ve věku od 3 do 7 měsíců.

Žadatel:

- majitel loveckého psa nebo majitel umělého chovu loveckého dravce.

Základní náležitosti žádosti:

- formulář žádosti podle vzoru v části 3.

U příspěvků podle písm. a)

- potvrzení o úspěšně vykonaných zkouškách psa z výkonu.

⁵⁾ §44 zákona č. 114/1992 Sb.

U příspěvků podle písm. b)

- osvědčení nebo výjimka ze základních podmínek zvláště chráněných živočichů⁶⁾,
- potvrzení o složení sokolnické zkoušky,
- potvrzení o členství v sokolnické organizaci.

Termín podání žádosti o příspěvek: do 30. října 2009.

---

⁶⁾ § 54 nebo § 56 zákona č. 114/1992 Sb.

Myslivecká statistika 2008

Bc. Ing. Zuzana Wudyová, Krajský úřad Libereckého kraje, OŽPZ

ROČNÍ VÝKAZ O HONITBÁCH, STAVU A LOVU ZVĚŘE V LIBERECKÉM KRAJI OD 1.4.2008 DO 31.3.2009

Roční výkaz o honitbě, stavu a lovu zvěře je statistický výkaz předkládaný každoročně uživatelem honitby, orgánu státní správy myslivosti.

Z údajů tohoto statistického výkazu uživatelé honiteb vychází při zpracování jednotlivých plánů odlovu zvěře.

Zákon o myslivosti umožňuje lovit i jiné druhy zvěře, které nejsou uživatelem honitby naplánovány. Nejčastěji se používá ustanovení § 36 odst. 5 zákona o myslivosti, na základě kterého, v honitbách, kde pro některé druhy spárkaté zvěře nejsou stanoveny minimální a normované stavy, lze po vyjádření orgánu státní správy myslivosti (obecní úřad obce s rozšířenou působností) u těchto druhů zvěře lovit samičí zvěř a samčí zvěř do stáří 2 let ve stanovené době lovu bez omezení a bez vypracování a projednání plánu. Dále se ve většině případech využívá ustanovení § 39 zákona o myslivosti, podle kterého orgán státní správy myslivosti (obecní úřad obce s rozšířenou působností) rozhoduje o snížení stavů zvěře či zrušení jejího chovu.

Podle statistického výkazu lze zhodnotit myslivecké hospodaření ze určité období, vývoj počtů jednotlivých druhů zvěře, ale i posoudit, jak jsou dodržovány počty zvěře mezi stavy minimálními a normovanými a vykazovanými sčítanými stavy zvěře v porovnání s lovem všech druhů zvěře. Držitel a uživatel honitby musí údaje z výkazu sledovat a využívat k naplnění záměrů, které společně přijal při tvorbě honitby a těchto údajů využít pro další myslivecké hospodaření.

Na základě zpětných propočtů se v současné době dokládají skutečné stavy zvěře, jejich nadměrné počty a to převážně z řad vlastníků honebních pozemků či ochránců přírody. V této souvislosti je nutné připomenout, že i zákon o myslivosti pamatuje na myslivecké plánování, kdy při nesplnění lovu celkového počtu kusů jednotlivého druhu spárkaté zvěře podle plánu mysliveckého hospodaření, pokud tím dochází k překročení normovaného stavu, může orgán státní správy myslivosti uložit uživateli honitby až 200 000 Kč pokutu. Což si myslím, že je z pohledu jednotlivých myslivců, kteří jsou členy mysliveckého sdružení, dosti vysoké finanční sousto. K tomu je nutné ještě připomenout, že dnešní myslivecké hospodaření je podle zákona o myslivosti postaveno na vlastnicích honebních pozemků. Což v mnohých případech z posledního období již ukazuje na to, že vlastníci nejen že využívají možnosti prohlásit si své honební pozemky za nehonební, ale využívají i možnosti vyčíslování škod, které způsobila zvěř a jejich soudní či mimosoudní vypořádání. Tato skutečnost zatím nedosáhla takových rozměrů, aby způsobila masivní ukončování činnosti mysliveckých sdružení. Je však nutné být ve střehu, neboť lidská společnost se vyvíjí a bylo by naivní si myslet, že myslivosti, jako takové, se nedotkne.

Vzhledem k časové tísně nebyla přednáška k myslivecké statistice na myslivecké konferenci 2009 prezentována. Tyto statistické údaje jsou rozšířeny o zpětné propočty za posledních 5 let.

Pro lepší přehlednost byly do sborníku zařazeny údaje v tabulkové formě a je na každém čtenáři, aby si vytvořil názor o stavech zvěře, jejím nepříznivém vývoji k honitbách Libereckého kraje a našel vlastní postupy ke zlepšení a narovnání tohoto stavu.

INFORMACE O HONITBÁCH

DRUH HONITBY	ČESKÁ LÍPA	JABLONEC N. N.	LIBEREC	SEMILY	CELKEM
HONITBA (VOLNÁ)	68	27	71	43	209
Z TOHO: OBORA	3	1	0	1	5
Z TOHO: SAMOSTATNÁ BAŽANTNICE	2	0	1	1	4

NORMOVANÉ STAVY VYBRANÝCH DRUHŮ ZVĚŘE

ZVĚŘ	ČESKÁ LÍPA	JABLONEC N. N.	LIBEREC	SEMILY	CELKEM
JELENÍ	101	156	222	0	479
DANČÍ	109	0	24	32	165
MUFLONÍ	227	97	67	0	391
SRNČÍ	2801	1022	3544	2426	9793
ČERNÁ	185	0	132	0	317
ZAJEČÍ	4301	96	2929	2530	9856
BAŽANTÍ	3857	58	2374	1424	7713

JARNÍ SČÍTANÉ STAVY VYBRANÝCH DRUHŮ ZVĚŘE

ZVĚŘ	ČESKÁ LÍPA	JABLONEC N. N.	LIBEREC	SEMILY	CELKEM
JELENÍ	406	92	641	12	1151
DANČÍ	291	0	126	62	479
MUFLONÍ	531	90	143	37	801
SRNČÍ	3714	1066	3661	2395	10836
ČERNÁ	1064	6	539	256	1865
ZAJEČÍ	1205	497	1392	1822	4916
BAŽANTÍ	1526	187	1472	1046	4231

LOV JEDNOLITIVÝCH DRUHŮ ZVĚŘE (MIMO ÚHYN)

ZVĚŘ	ČESKÁ LÍPA	JABLONEC N. N.	LIBEREC	SEMILY	CELKEM
JELENÍ	361	155	559	17	1092
DANČÍ	180	0	72	25	277
MUFLONÍ	263	41	109	30	443
SRNČÍ	1536	496	2347	973	5352
ČERNÁ	2349	105	1610	596	4660
ZAJEČÍ	1	1	2	286	290
BAŽANTÍ	6680	171	1277	1119	9247

Vývoj stavů vybraných druhů zvěře za období od r. 2002 do r. 2008

JELENÍ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	375	474	474	469	479	479	479
SČÍTANÝ	1067	1240	1227	1507	1288	1195	1151
LOV	842	835	953	1063	583	1036	1092

DANČÍ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	165	133	165	165	165	165	165
SČÍTANÝ	359	313	398	433	409	498	479
LOV	226	206	260	262	210	268	277

MUFLONÍ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	451	400	379	391	391	391	391
SČÍTANÝ	680	695	717	824	806	899	801
LOV	278	261	270	272	287	379	443

SRNČÍ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	7297	9460	9577	9448	9856	9786	9793
SČÍTANÝ	9854	10373	11118	11027	10326	10970	10836
LOV	4744	4750	4780	5183	3574	4145	5352

ČERNÁ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	226	312	317	314	512	317	317
SČÍTANÝ	1545	1530	1670	1493	1384	1836	1865
LOV	3149	2366	4264	3381	1509	4115	4660

ZAJEČÍ ZVĚŘ

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	9258	9890	9863	9879	9725	9758	9856
SČÍTANÝ	4813	4714	5153	5316	4996	4848	4916
LOV	283	306	384	519	327	361	290

BAŽANTÍ ZVĚŘ (VČETNĚ BAŽANTNIC)

ROK	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
NORMOVANÝ	5660	7334	7220	7488	7758	7683	7713
SČÍTANÝ	4266	4409	4560	5207	4833	4706	4231
LOV	6497	5509	9818	10237	8924	10130	9247

Roční výkaz o honitbě, stavu a lovu zvěře od 1.4.2008 do 31.3.2009

I. ZÁKLADNÍ ÚDAJE O HONITBĚ

1. Výměra honitěb v ha (podle stavu k 1.4. 2008 – zaokrouhleno na celá čísla)

Druh honební plochy	Číslo řádku	Celková výměra honební plochy	z toho připadá na		
			obory	bažantnice (§ 69 odst. 1 zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) dříve samostatné	bažantnice (§ 2 písm. k. zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) část honitby
a	b	1	2	3	4
Zemědělská půda	76	116459	91	60	433
Lesní půda	77	108237	99	15	75
Vodní plocha	78	2575	1	2	1
Ostatní pozemky	79	9813	18	8	146
Honební plocha celkem	80	237084	209	85	655

2. Obhospodařování honitěb

Vlastnický vztah k honitbám	Číslo řádku	Honitby		z toho připadá na					
				obory		bažantnice (§ 69 odst. 1 zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) dříve samostatné		bažantnice (§ 2 písm. k. zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) část honitby	
		počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha
a	b	5	6	7	8	9	10	11	12
1. vlastní	81	84	94989	5	209			1	243
2. společenstevní	82	125	142095			1	85	2	412

Způsob využívání honitby	Číslo řádku	Honitby		z toho připadá na					
				obory		bažantnice (§ 69 odst. 1 zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) dříve samostatné		bažantnice (§ 2 písm. k) zákona č. 449 / 2001 Sb., o myslivosti) část honitby	
		počet	ha	počet	ha	počet	ha	počet	ha
a	b	13	14	15	16	17	18	19	20
1. ve vlastní režii	83	22	24069	5	209			1	243
2. pronajaté	84	187	213015			1	85	2	412

3. Početní stavy psů s loveckou upotřebitelností

4. Početní stavy zařízení pro příkrmování zvěře

Druh	Číslo řádku	Počet skutečný
a	b	21
Ohaři	85	290
Barváři	86	91
Honiči	87	55
Slídiči	88	130
Teriéři	89	154
Jezevčáci	90	274
Severští	91	
Celkem	91	994

Psi se zkouškami z výkonu pro	Číslo řádku	Počet psů	
		plánovaný	skutečný
a	b	22	23
Drobnou zvěř	208	287	333
Spárkatou zvěř	209	314	374
Norování	210	209	286
Celkem	211	810	993

Druh zařízení	Číslo řádku	Počet	Měrná jednotka	Počet jednotek
a	b	24	25	26
Slaniska	92	3470	X	X
Zásypy	93	992	m ²	3965
Krmelce	94	3102	m ³	13815
Napajedla	95	424	m ³	2523

5. Počet osob (držitelů platných loveckých lístků) trvale vykonávajících v honitbě právo myslivosti

Ukazatel	Číslo řádku	Počet osob
Držitelé platných loveckých lístků	27	3465

Jelenec běloocasý	138								
Laň	139								
Kolouch	140								
Zvěř jelence celkem	141	0	0	0	0	0	0	0	0
Kamzíček horský	142					1			3
Kamzice	143								1
Kamzíček	144								1
Zvěř kamzičí celkem	145	0	0	0	0	1	0	0	5
Koza bezoárová	146	5	1			5			23
Zajíc polní	147	561	290			63	26		4916
Králík divoký	148	5	5				20	29	52
Polák chocholačka velký	149	20	14						24
Lyska černá	150	15	1						73
Bažant obecný kohout	151	7668	6146			53	1344	14746	1506
Bažant slepice	152	4132	3052			73	653	14692	2710
Bažant královský	153		49					600	15
Zvěř bažantí celkem	154	11800	9247	0	0	126	1997	30038	4231
Perlička obecná	155								
Orebice horská	156								
Krocen divoký	157	50	2					60	10
Kachna divoká	158	5246	4609			50	1525	1728	3807
Husa polní, běločelá a velká	159	6							2

2. Výskyt dalších druhů zvěře a jejich lov

Druh zvěře	Číslo řádku	Početní stav v honitbě	Lov
a	b	69	70
Liška obecná celkem	160	2986	3109
Liška s pomocí normíků	161		215
Jezevec lesní	162	1338	92
Kuna lesní a skalní	163	3168	420
Ondatra pižmová	164	764	19
Holub hřivnáč	165	5584	559
Straka obecná	166	5265	593
Vrána obecná	167	1220	57
Tchoř tmavý a stepní	168	501	
Hrdlička zahradní	169	2923	19
Špaček obecný	170	12157	

IV. VÝSKYT DALŠÍCH DRUHŮ ZVĚŘE A JEJICH LOV POKUD BYLA UDĚLENA VÝJIMKA

Druh zvěře	Číslo řádku	Početní stav v honitbě	Lov
a	b	71	72
Bobr evropský	171		
Kočka divoká	172		
Los evropský	173		
Medvěd hnědý	174		
Rys ostrovid	175		
Vlk euroasijský	176		
Vydra říční	177	62	
Čírka modrá a obecná	178	97	
Havran polní	179	189	
Holub doupňák	180	378	
Jeřábek lesní	181	14	
Jestřáb lesní	182	706	
Káně lesní a rousná	183	2382	
Kopřivka obecná	184	29	
Kormorán velký	185	363	16
Koroptev polní	186	477	
Krahujec obecný	187	629	
Krkavec velký	188	2000	
Křepelka polní	189	795	
Lžičák pestrý	190	12	
Moták pochop	191	149	

Druh zvěře	Číslo řádku	Početní stav v honitbě	Lov
a	b	73	74
Poštolka obecná	192	1518	
Racek chechtavý	193	90	
Raroh velký	194		
Sluka lesní	195	1581	
Sojka obecná	196	8414	
Sokol stěhovavý	197	4	
Tetřev hlušec	198		
Tetřívka obecná	199	133	
Volavka popelavá	200	1040	8
Výr velký	201	279	

V. LOV DALŠÍCH ŽIVOČICHŮ

Druh živočicha	Číslo řádku	Lov
a	b	75
Mýval severní	202	2
Psík mývalovitý	203	118
Norek americký	204	2
Nutrie říční	205	
Toulavý pes	206	53
Toulavá kočka	207	368

Ucelený přehled výsledků mysliveckého hospodaření za rok 2008 lze najít na webových stránkách Libereckého kraje: www.kraj-lbc.cz v odboru životního prostředí a zemědělství v části myslivost a rybářství.

Zpětné propočty v letech 2004 – 2008
(jako ověřovací metoda mysliveckého plánování)

Východiska:

1. Výše odlovu je nezpochybnitelným údajem uživatele honitby
2. Přírůstek = odlov
3. Nositelem přírůstku jsou samice
4. Podíl průměrného ročního odlovu celkem ku KOP nám udává počet samic odvozený
5. Odvozené stavy samic mají vyšší vypovídací hodnotu než stavy samic sčítané.

JELEŇÍ ZVĚŘ

okres	Jelení zvěř odlov	KOP	laň	laň	laň	rozdíl
	Ø roční odlov		Přepočtené stavy	Vykázané stavy	Přepočtené/vykázané	v %
Česká Lípa	279	0,8	349	153	2,28	128 %
Jablonec n/N	143	0,8	179	48	3,73	273 %
Liberec	507	0,8	634	319	1,98	98 %
Semily	16	0,8	20	4	5,00	400 %

SRNČÍ ZVĚŘ

okres	srnčí zvěř odlov	KOP	laň	laň	laň	rozdíl
	Ø roční odlov		Přepočtené stavy	Vykázané stavy	Přepočtené/ vykázané	v %
Česká Lípa	1304	1,0	1304	1289	1,01	1 %
Jablonec n/N	418	1,0	418	380	1,10	10 %
Liberec	1884	1,0	1884	1342	1,40	40 %
Semily	992	1,0	992	937	1,05	5 %

Komentář:

Jelení zvěř: Plánování migrující jelení zvěře (rozdílnost letních a zimních stávaníšť) je především v rukou držitele honitby (LČR, KRNAP, VLS, ostatní držitelé honiteb). Tuto zvěř je třeba plánovat souhrnně pro každou ucelenou oblast výskytu. Rozdíl přepočtené/vykázané stavy okresu Semily je významně ovlivněn nízkým výskytem jelení zvěře. Nicméně lze předpokládat, že v honitbách Libereckého kraje máme stále **2x až 3x vyšší stavy jelení zvěře, než jsou stavy normované.**

Srnčí zvěř: Je zpravidla teritoriální, kdy uživatel honitby pracuje se „svou“ zvěří. Výsledky zpětných propočtů za celý Liberecký kraj jsou **překvapivě příznivé.** Svědčí o zodpovědném přístupu uživatelů honiteb, zejména ke sčítání, jako klíčovému údaji mysliveckého plánování. Jisté rezervy má stále okres Liberec.

Závěry a doporučení

Ing. Zdeněk Besta, pořadateli pověřený moderátor konference

Při formulování závěrů Myslivecké konference 2009, která byla především věnována praktickým otázkám myslivecké činnosti, je potřeba se obrátit zpět k závěrům minulých konferencí, ve kterých byla vytýčena řada úkolů, většinou s dlouhodobou platností.

Je třeba říci, že všechny přijaté závěry trvají nadále (není potřeba je znovu citovat, neboť jsou pro všechny zájemce k dispozici) a je nutné, aby zejména uživatelé honiteb i jednotlivé OMS Libereckého kraje, ve svých plánech činnosti se jimi zabývali.

Dále je nutno zdůraznit, že velkým přínosem pro řešení problémů myslivosti v Libereckém kraji je ustanovení pomocného orgánu s pracovním názvem „Myslivecká rada“, která byla ustanovena díky pochopení ing. Jaroslava Podzimka, radního pověřeného řízením resortu zemědělství a životního prostředí. Tato rada je složena ze zástupců mysliveckých organizací působících v Libereckém kraji a funguje k řešení problémů ad hoc k aktuálním situacím v myslivosti. Je nutné, aby tato rada začala aktivně pracovat, neboť jinak to může být další nevyužitá příležitost komunikace mezi myslivci a orgány kraje. Proto i touto cestou vyzýváme uživatele honiteb, další sdružení a organizace i jednotlivé myslivce, aby konkrétní podněty k řešení předávali prostřednictvím OMS ČMMJ, APM ČR a ŘSH této „Radě“. Náměty zazněly i na letošní konferenci.

Konference sama splnila naše očekávání, i když opět její význam pokazila malá účast myslivců, což je škoda. Připomínám slova Ing. Popa, že sebelépe napsané slovo nemůže nahradit bezprostřední prožitek účastníka konference při ukázkách vábení zvěře.

Závěrem
Ing. Jaroslav Podzimek
člen rady kraje pro resort zemědělství a životní prostředí

Vážení kolegové,

Myslivecká konference 2009 v Libereckém kraji se uzavírá vydáním tohoto sborníku.

Věřím, že pro Vás mělo setkání s kolegy význam a konání konference je přínosem pro Vaši práci. Snažíme se přinášet Vám nové informace a poznatky a osvětlovat Vám případné nejasnosti.

Doufám, že se budeme i nadále setkávat a že Vám budu moci být nápomocen při řešení Vašich problémů.

Těším se na naši vzájemnou spolupráci

Jaroslav Podzimek

Poděkování

Pořadatelé děkují za spolupráci při organizaci Myslivecké konference 2009, Okresní agrární komoře pro Liberec a Jablonec nad Nisou a Asociaci profesionálních myslivců ČR za příspěvky pro vydání Sborníku.

Dále všem přednášejícím a diskutujícím na této konferenci a zejména za příspěvky v elektronické podobě, které mohly být zveřejněny na webových stránkách Libereckého kraje.

Sborník lze získat v elektronické podobě, včetně tabulek, hodnocení vývoje početních stavů zvěře a tiskopisů veterinárního orgánu na adrese: www.lesy.kraj-lbc.cz

Vydáno za finanční podpory Libereckého kraje

Vytiskla Asociace profesionálních myslivců České republiky
V nákladu 250 ks

Neprošlo jazykovou úpravou

Červenec 2009